

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1966

Lægerne erindres om;

Blanketter til dødsattester, ugelister o.l. anmeldelser, graviditetskort, journaler til profylaktiske undersøgelser af børn, m.v. rekvireres hos firmaet Johan Ullstad & Sønner, Kompagni-stræde 10, København K.

Tilfælde af tyfus og paratyfus

- - botulismus
- - meningitis cerebrospin. epid.
- - poliomyelitis ant. acuta
- - tetanus neonatorum
- - difteria
- - ornithosis (psittacosis)
- - vaccinationskomplikationer fra nervesystemets side
- - Hepatitis ac. infektiosa

anmeldes på gul blanket både til embedslægen og sundhedsstyrelsen.

Tilfælde af paradysenteri og scarlatina hos personer boende i en skolebygning ell. beskæftiget i levnedsmiddelvirkomhed

anmeldes på gul blanket til embedslægen.

Telefonisk anmeldes til embedslægen ophobede tilfælde af smitsomme sygdomme og levnedsmiddelforgiftninger, og ligeledes enkelttilfælde, som ved optræden i institutioner, levnedsmiddelvirkomheder m.m. skønnes at frembyde særlig fare for smittespredning.

De på gul blanket særligt anmeldte sygdomme skal også opføres på ugelisten, der for *hver* uge skal indsendes senest mandag, og det vil være formålstjenligt i disse tilfælde (således altid ved difteri og scarlatina) at anføre patientens navn og bopæl i rubrikken »Anmærkning«. Endvidere erindres om, at der ved anmeldelse af *syfilis* skal anføres i den særlige rubrik på ugelisten: køn, fødselsdato, forbogstav i efternavn samt journalnummer.

Tilfælde af tuberkulose (lunge- og extrapulm. tub.) anmeldes på de dertil udarbejdede blanketter. Blanketterne adresseres til *Tuberkulosestationen*.

For anmeldelser forsynet med *Postbesørges ufrankeret* betales portoen af embedslægen ved modtagelsen, i modsat fald beregner postvæsenet strafporto. Flere forsendelser kan sendes i ét omslag.

For dødsattesternes vedkommende erindres om, at afdødes *ægteskabelige stilling* altid skal anføres, og at under *stilling* og *næringsvej* betegnelser som »invaliddepensionist«, »folkepensionist«, »rentier« o.l. bør suppleres med *oplysning om afdødes tidligere erhverv*.

Kommunalbestyrelserne erindres om:

at det påhviler embedslægerne at yde bistand i alle spørgsmål af sundhedsmæssig natur; herunder også bestemmelserne i de sociale love, for såvidt disse angår den offentlige sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om:

pligten til at give embedslægen og politimesteren underretning om tid og sted for afholdelse af kommissionsmøde, i forbindelse med oplysning om dagsorden.

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1966

VED AMTSLÆGE L. FOLKE

AFSNITTET OM TUBERKULOSESTATIONERNES VIRKSOMHED
VED OVERLÆGE G. BINDSLEV OG
ASS. OVERLÆGE M. HOLM

THISTED AMTS TIDENDES
BOGTRYKKERI
1967

Indholdsfortegnelse

	Side
I. <i>Topografi, demografi</i>	3
<i>Medicinalpersoner</i>	4
II. <i>Sygelighed og dødelighed</i>	10
Årssygelisten	6
Oversigt over dødsårsagerne	8
Kønssygdomme	6
III. <i>Sygebehandling. – Sygehusene</i>	14
Hjemmesygepleje m.m.	15
IV. <i>Særlige foranstaltninger mod sygdomme</i>	17
V. <i>Forebyggende helbreds kontrol</i>	18
Omsorg for svangre og fødende	18
Sundhedsplejerskernes virksomhed	19
Omsorg for børn i skolealderen	20
Omsorg for unge, gamle og kronisk syge	23
VI. <i>Offentlig hygiejne. – Sundhedskommissionerne</i>	25
Drikkevandsforsyning	27
Kontrol med næringsmidler	29
Bolighygiejne, idræt m.m.	32
Kloakering	34
VII. <i>Lovgivning vedr. medicinalpersoner m.m.</i>	35
VIII. <i>Embedslægerne s virksomhed</i>	36
<i>Tuberkulosestationernes virksomhed</i> (ved overlæge G. Binds- lev og ass. overlæge M. Holm)	37

I. Topografi, demografi og medicinalpersoner

Thisted Amtslægekreds er identisk med Thisted Amt, som har et areal på 1773,58 km² og en kystlinie på 521 km.

Den er delt i to lægekredse:

Thisted lægekreds omfatter Thisted købstad og følgende 37 landkommuner: Bedsted-Grurup, Boddum-Ydby, Fjerritslev, Hanstholm, Haring-Stagstrup, Hassing-Villerslev, Helligsø-Gettrup, Hillerslev-Kaastrup, Hjortdal, Hundborg-Jannerup, Hunstrup, Hurup, Hvidbjerg-Lyngs, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg, Jegindø, Kettrup-Gøttrup, Nors-Tved, Nørhaa, Sennels, Sjørring-Thorsted, Skinnerup, Skjoldborg-Kallerup, Skyum-Hørdum, Snedsted, Søndbjerg-Odby, Sønderhaa-Hørsted, Thisted Landsogn, Thorup-Klim, Tilsted, Tømmerby-Lild, Vang-Tvorup, V.-Ø. Vandet, Vestervig-Agger, Visby-Heltborg, Vust, Øsløs-Vesløs-Arup, Østerild.

Morsø lægekreds omfatter øen Mors (areal 363,2 km²) med Nykøbing M. købstad og følgende 14 landkommuner: Alsted-Bjergby, Dragstrup-Skallerup, Flade-Sdr. Draaby, Frøslev-Møllerup, Galtrup-Ø. Jølby, Karby-Hvidbjerg-Redsted, Ljørslev-Ørting, Lødderup-Elsø, Sejerslev-Ejerslev-Jordsby, Solbjerg-Sundby, Tæbring-Outrup-Rakkeby, Tødsø-Erslev, Vejerslev-Blidstrup, Ø.-V. Assels.

Befolkningsstatistik

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel 1a og 1b om folketallet og antallet af fødte og døde kan bemærkes, at *befolkningstætheden* for amtet som helhed (det gennemsnitlige antal beboere pr. km²) er 47. Tættest befolket er Mors med 71 beboere pr. km², medens befolkningstætheden i den øvrige del af amtet er meget vekslende og i gennemsnit kun 40 pr. km². *Folketallet* var i femårsperioden imellem folketællingerne i 1950 og 1955 svagt stigende, gennemsnitligt med 110 personer årligt. Imellem folketællingerne i 1955 og 1960 er det faldet med 1748 personer eller 350 personer årligt, og et tilsvarende fald er fortsat siden.

Det er landkommunerne såvel på Mors som i størstedelen af V. Hanherred og Thy, der viser nedgang i folketallet, medens Thisted og Nykøbing Mors i de senere år har holdt deres folketal, og Hanstholm viser fremgang. Amtets fødsels-overskud har i femårsperioden 1955–60 andraget ca. 550 årligt. Lægges hertil den nævnte årlige nedgang i folketallet på 350 personer, kan det anslås, at der årligt er sket en fraflytning fra Thisted Amt af ca. 900 af dets beboere = ca. 1‰.

Da det fortrinsvis er de yngre aldersklasser, der flytter fra egnen, fødes der knap så mange børn som gennemsnitlig i hele landet. De ældre bliver boende, og dødeligheden ligger derfor lidt højere end gennemsnitligt.

Fødselsoverskuddet (forskellen mellem antallet af fødte og døde) kommer herved til at ligge ca. 2 promille lavere end i landet som helhed.

Tallene fremgår af tabel 1a og 1b, hvori antallet af døde er korrigeret efter hjemsted, således at det angiver dødsfald af personer, som var hjemmehørende i Thisted Amt.

Tabel 1a

Befolkningsstatistik

Absolutte tal

	Folketal			Levendefødte		Dødfødte		Døde		Heraf døde u. 1 år	
	efter tælling 1960	1966	beregnet pr. 1/7 1965	1966	1965	1966	1965	1966	1965	1966	1965
<i>Thisted lægekreds</i>											
1. Thisted by	8768	8805	8816	376	305	2	1	107	88	5	1
2. Landkommuner	49336	48534	48811	632	641	14	10	544	497	20	17
<i>Morsø lægekreds:</i>											
1. Nykøbing M. by . .	9326	9036	9171	247	247	2		128	123	2	4
2. Landkommuner	17525	16679	16736	168	169	3	5	154	174	7	2
Samtlige byer	18094	17841	17987	623	552	4	1	235	211	7	5
Samtlige landkomm. . .	66861	65213	65547	800	810	17	15	698	671	27	19
<i>Amtslægekredsen ialt..</i>	84955	83054	83534	1423	1362	21	16	933	882	34	24

Tabel 1b

Befolkningsstatistik

Forholdstal

	Levendefødte pr. 1000 indbyggere		Dødfødte pr. 1000 født		Døde pr. 1000 indbyggere		Heraf døde u. 1 år pr. 1000 levendefødte		Fødselsoversk. pr. 1000 indbyggere	
	1966	1965	1966	1965	1966	1965	1966	1965	1966	1965
<i>Amtslægekredsen ialt</i>	17,1	16,3	14,7	11,8	11,2	10,6	24	17	5,9	5,7

Medicinalpersoner

Thisted amtslægekreds og Thisted lægekreds: Amtslæge Lejf Folke, Skovgade 20, Thisted. Ansat 1. december 1937.

Morsø lægekreds: Kredslæge Aksel Stigaard, Grønnegade 1, Nykøbing M. Ansat 1. februar 1945.

Ørelæge Peter Johs. Bertelsen, Thisted, afhændede sin praksis til

Ørelæge Erik Christiansen, der tillige ansattes som overlæge ved otologisk afdeling ved Centralsygehuset i Thisted.

Læge Peder Søegaard, Hvidbjerg, ophørte med at praktisere, idet han blev ansat som heltidsbeskæftiget skolelæge.

Skolelæge Hartvig Græsbøll ophørte med sin virksomhed.

Apoteker Tage Fregerslev, Hundborg, flyttede til Haderslev.

		1966	1965
1. Læger	Amtslæge	1	1
	Kredslæge	1	1
	almindeligt praktiserende læger	29	31
	praktiserende speciallæger	2	3
	overordnede sygehuslæger	16	15
	læger med anden civil lægevirksomhed	4	4
		53	55
	heraf {		
	distribuerende læger	2	3
	visiterende læger	1	1
	skolelæger	7	8
2. Selvstændigt praktiserende tandlæger		16	16
3. Apotekere		11	12
4. Hospitalsapotekere		0	0
5. Jordemødre		15	15
6. Sundheds- plejersker	Spædbørnsshpl.	2	2
	Skoleshpl.	1	1
	Shpl. med kombineret ordning	0	0
	Ledende sundhedsplejersker	0	0
7. Tuberkulosestationssygeplejersker		2	2

[illegible]

KVINDER

[illegible]

Tabel 4.

Dødsfald efter hjemsted

Bykommunerne

Dødsårsag	Mænd						Kvinder					
	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år og derov.	Ialt	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år og derov.	Ialt
1. Lungetuberkulose					1	1						
2. Anden tuberkulose												
3. Syfilis og følgetilstande												
4. Tyfus												
6. Dysenteri, alle former												
7. Skarlagensfeber og halsbetændelse (streptokok)												
8. Difteri												
9. Kighoste												
10. Meningokokinfektioner												
12. Akut børnelammelse												
13. Kopper												
14. Mæslinger												
15. Plettyfus o.a. rickettsiesygdomme												
16. Malaria												
17. Andre infektionssygdomme												
18. Ondart. svulster, også i det bloddann. og lymf. system				4	23	27				4	10	14
19. Godartede og uspecifiserede svulster					1	1					2	2
20. Sukkersyge				1	2	3					2	2
21. Blodmangel										1		1
22. Karsygdomme i centralnervesystemet				1	12	13				2	18	20
23. Hjernehindebetændelse (dog ikke tuberkuløs, syfilitisk eller meningokok)												
24. Gigtfeber												
25. Hjertesygdomme, kroniske, rheumatiske												
26. Hjertesygdomme, arteriosclerotiske og degenerative ..				12	38	50				5	31	36
27. Hjertesygdomme, andre											2	2
28. Hjertesygdomme med blodtryksforhøjelse											1	1
29. Forhøjet blodtryk uden hjertesygdomme												
30. Influenza												
31. Lungebetændelse					3	3					5	5
32. Bronchitis				2	3	5						
33. Mavesår og sår på tolvfingertarmen					1	1						
34. Blindtarmsbetændelse											1	1
35. Tarmslyng og brok												
36. Tyndtarms- og tyktarmskatarrh o.lign (undtagen spædbørnsdiarré)							2					2
37. Skrumpelever											2	2
38. Nyrebetændelse og -degeneration												
39. Forstørrelse af blærehalskirtlen					3	3						
40. Komplik. ved svangerskab og fødsel samt i barselseng												
41. Medfødte misdannelser			1			1	1					1
42. Fødselslæsioner, skindød, ufuldst. lungeudf. h. nyfødte ..	1					1	3					3
43. Infektioner hos nyfødte												
44. Andre sygdomme hos nyfødte												
45. Alderdomssvaghed, dårligt defin. og ukendte sygd.					1	1				1	1	2
46. Alle andre sygdomme			1	1	3	5				1	13	14
E 47. Motorkøretøjsulykker			1	1		2					1	1
E 48. Andre ulykkestilfælde				3		3					3	3
E 49. Selvmord				1		1					1	1
E 50. Drab												
Tilsammen...	1	3	26	91	121		6			14	93	113
N 47. Kvæstelser o.lign.			1	3		4					4	4
N 48. Forbrændinger												
N 49. Forgiftninger										1		1
N 50. Alle andre skader				2		2						

og alder 1966

Landkommunerne

Mænd

Kvinder

Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år og derov.	Ialt	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år og derov.	Ialt	
				2	2					1	1	1.
												2.
												3.
												4.
												6.
												7.
												8.
												9.
												10.
												12.
												13.
												14.
												15.
												16.
			2		2							17.
			16	42	58				30	39	69	18.
				1	1							19.
			2	2	4				1	1	2	20.
	1				1							21.
			5	56	61				2	50	52	22.
												23.
												24.
				1	1				1	1	2	25.
			29	99	128				12	92	104	26.
			1	6	7				1	3	4	27.
				4	4				2	2	4	28.
			1	1	2				1	5	6	29.
				4	4					5	5	30.
				4	4					6	6	31.
1			1	9	11				1	3	4	32.
			1	1	2					2	2	33.
										1	1	34.
						1			1	1	3	35.
												36.
			1	2	3				1		1	37.
				6	6					1	1	38.
												39.
5			2		7	2					2	40.
6					6	5					5	41.
												42.
1					1	3					3	43.
			1	2	3					2	2	44.
1				36	37		1		5	23	29	45.
		1	8	2	11							46.
1			4	5	10	1				6	7	E 47.
			5		5				1	1	2	E 48.
												E 49.
												E 50.
15		2	79	285	381	12	1		59	245	317	
		1	9	7	17					4	4	N 47.
										1	1	N 48.
										1	1	N 49.
1			8		9	1			1	1	3	N 50.

II. Sygelighed og dødelighed

Infektionssygdomme

	1966	1965	1964	1963	1962	1961	1960
Amtslægekredsen	13353	16200	13639	12699	13300	12054	17502

Den relative sygelighed (forholdet mellem antallet af anmeldte sygdoms-tilfælde og folketallet) har været:

	1966	1965	1964	1963	1962	1961	1960
Amtslægekredsen ..	16,1 %	19,4 %	16,3 %	15,1 %	15,8 %	14,2 %	20,6 %

Epidemisk optræden af infektionssygdomme forekom ikke i årets løb. De almindelige børnesygdomme forekom med små tal, og influenza optrådte kun ret hyppigt i marts og april.

Tyfus: Ingen tilfælde. På Mors optrådte i 1918 en alvorlig tyfusepidemi med henved 300 tilfælde. Siden forekom der tilfælde af sygdommen næsten hvert år indtil 1950, hvor man fandt en bacilbærer, der siden har været under kontrol.

Paratyfus: Ingen tilfælde og ingen bacilbærere.

Børnelammelse: Ingen tilfælde siden 1961.

Difteri er ikke forekommet siden 1947.

Svingefeber (kalvekastningsfeber) er ikke forekommet de sidste 13 år.

Tabel 7

Anmeldte tilfælde af kønssygdomme

	Gonorré				Erhvervet syfilis			
	1966	1965	1964	1963	1966	1965	1964	1963
Amtslægekredsen	13	32	26	25	2	2	0	1

Kønssygdomme forekommer forholdsvis sjældent her på egnen. I år optrådte ingen tilfælde hos personer under 20 år.

De behandles som regel af embedslægerne og den visiterende læge for offentlig regning, – jfr. tabel 8. Oplysning om smittekilder har kun i enkelte tilfælde voldt sådanne vanskeligheder, at det var nødvendigt at anmode politiet om bistand.

Tabel 8

De visiterende lægers virksomhed

Lægens bopæl	Antal behandlede patienter med				Observationer	
	Gonorré		Syfilis		1966	1965
	1966	1965	1966	1965		
Thisted	8	16	4	2	14	26
Nykøbing M.	3	9	1	2	19	15
Fjerritslev	5	5	0	0	2	0
Amtslægekredsen	16	30	5	4	35	41

Tuberkulose

Angående *nye tilfælde af tuberkulose* og tuberkulosebekæmpelsen henvises til årsberetning for Thisted Amts tuberkulosestationer, side 37. Af tuberkulose døde 3, svarende til 0,4 pr. 10.000 indbyggere. Det drejede sig om ældre mennesker over 65 år. I tiåret 1935-45 var tuberkulosedødeligheden gennemsnitlig 3,8 pr. 10.000 indbyggere, og før den tid lå den endnu langt højere.

Dødeligheden

var som tidligere nævnt 11,2 ‰.

Dødsårsagerne

fremgår af tabel 4.

**Dødsmåden for samtlige dødsfald, der har givet anledning
til lovmæssigt ligsyn**

Tabel 5

	1966	1965
<i>Ulykkestilfælde</i>		
Trafikulykker ved motorkøretøjer	14	19
Andre trafikulykker		2
Forgiftninger		
Nedstyrtning og fald	5	3
Maskinulykker		1
Forbrænding og skoldning		1
Ulykker ved skydevåben eller eksplosive stoffer		
Drukneulykker	4	5
Andre ulykker	3	2
<i>Selv mord</i>		
Forgiftninger med sovemidler	1	
Gasforgiftninger	1	
Andre forgiftninger	1	
Hængning	4	3
Drukning	2	1
Selv mord med skydevåben eller eksplosive stoffer	2	1
Selv mord på anden måde		1
<i>Mord og drab</i>		
<i>Naturlig død</i>		
	21	16
<i>Ukendt døds måde</i>		
	2	1

Uddrag af sygehusenes skematiske beretninger for regnskabsåret

1. april 1965–31. marts 1966

Tabel 9

	Antal senge- plad- ser	Belægning						Udgift pr. sygedag kr.	Ambul. virksomh.		Antal af			
		1/4 1965	Ind- lagte	Ud- skrev- ne	Døde	31/3 1966	Samlet antal syge- dage		Daglig gennem- snits- belæg- ning	Antal pationen- ter	Antal konsul- tationer	Læger	Autorise- rede syge- plejersker	Syge- pleje- elever
Medicinsk-kirurgiske sygehuse														
Thisted Centralsygehus	184	157	4749	4634	106	166	57741	158	168,14	2631	1) ¹ 17	66	30	
Medicinsk afdeling	90	76	1563	1502	64	73	25615	70			6			
Kirurgisk afdeling ²⁾	94	81	3186	3132	42	93	32126	88		2631	7			
Fjerritslev Amtssygehus	30	26	309	281	22	32	10220	28	70,60		1	5		
Nykøbing M. Amts- og bysygehus ..	120	100	2310	2198	109	103	36184	99	149,84		1) ¹ 7	45	24	
Medicinsk afdeling	45	37	841	771	67	40	13823	38			3			
Kirurgisk afdeling	75	63	1469	1427	42	63	22361	61		1811	3			
Koldby Amtssygehus	21	19	355	327	28	19	6204	17	81,70		1	2		
Vestervig Amtssygehus	28	20	478	466	17	15	6604	18	88,10	32	48	1	7	
Hvidbjerg Amtssygehus	12	2	251	230	16	7	3422	9	73,51		231	1	3	
Amtslægekredsen ialt	395	324	8452	8136	298	342	120375	329			28	128	54	

¹⁾ Incl. læger på undersøgelses- og behandlingsafdelinger

²⁾ Herunder øre-, næse- og halsafdeling samt øjenafdeling

III. Sygebehandling

Sygehuse og andre helbredelsesinstitutioner

Sygehusenes belægningsforhold m.v. er belyst i tabel 9.

Centralsygehuset i Thisted omfatter foruden enkelte ældre bygninger en 40 år gammel hovedbygning og den i 1962 fuldførte behandlings- og sengefløj indeholdende badeafdeling, operationsafsnit, røntgenafdeling samt 3 etager med sygeafsnit à 30 senge. Under projektering er en fløj med sengeafsnit for medicinske patienter, centrallaboratorium samt kantine og muligvis tillige en psykiatrisk afdeling. I årets løb gennemførtes en modernisering af sygehusets køkken. I hovedbygningen indrettedes en øre- næse- halsafdeling og en midlertidig kantine.

Amts og Bysygehuset i Nykøbing M., som toges i brug i 1962, rummer en kirurgisk afdeling med 75 og en medicinsk afdeling med 45 sengepladser samt alle nødvendige undersøgelses- og behandlingslokaler.

Ved sygehusene i *Fjerritslev, Koldby, Vestervig og Hvidbjerg* er der ikke sket ændringer i årets løb. Man fortsatte arbejdet med forslaget om modernisering af køkken og behandlingsafsnit ved *Fjerritslev* sygehus, som vil blive opretholdt som efterbehandlingssygehus med 24 sengepladser overvejende for medicinske patienter samt til normale fødsler. Projektet omfatter tillige et plejehjem med 54 pladser.

I en del af det gamle sygehus i *Nykøbing M.* indrettedes i 1962 et *plejehjem* med 41 pladser. Institutionen er midlertidig, idet et nyt plejehjem med 53 pladser beliggende på det nye sygehus' terræn var under opførelse og blev taget i brug i januar 1967.

Det private plejehjem »*Bedsted Syge- og Hvilehjem*«, som i 1961 indrettedes i en nedlagt skole med plads til 30 patienter, har været fuldt belagt.

Johnsens Rekreatioeshjem i Thisted gennemgik i 1965 en gennemgribende istandsættelse og modernisering. Der er nu 12 veludstyrede eneværelser og 3 tosenngsstuer, gode toiletforhold og badeværelser og en stor opholdsstue i nyopført tilbygning. Rekreatioeshjemmet har været fuldt belagt. Halvdelen af de ialt 310 rekonvalescenter modtoges umiddelbart efter et sygehusophold, medens den anden halvdel var henvist af praktiserende læger. En fjerdedel var hjemmehørende i Thisted Amt, resten i andre amter.

Hjemmesygepleje

Lov om hjemmesygepleje af 29. marts 1957 gav i 1959 anledning til en revision af hjemmesygeplejeordningen, men ikke til større ændringer, idet hjemmesygeplejen næsten overalt var velordnet og fungerede godt.

Oversigt over hjemmesygeplejen i Thisted Amt i 1966

	Folke- tal	Patienter ialt	Besøg ialt	Heraf barselp.	Besøg til barselp.
I KØBSTÆDER					
<i>Thisted</i>	8805				
Østlige distrikt		208	4205		
Midterste distrikt		244	5600		
Vestlige distrikt		298	8769		
Barselpleje		28	319	28	319
		778	18893	28	319
<i>Nykøbing M.</i>	9036				
Nordlige distrikt		186	3944	17	190
Midterste distrikt		221	4344	16	177
Sydlig distrikt		220	4927	14	140
		627	13215	47	507
II LANDKOMMUNER					
<i>A. Thisted lægekreds</i>					
1. Fjerritslev og Hjortdal	3189	141	4937	23	228
2. Kettrup-Gøttrup og Aggersborg	2279	158	5166	15	174
3. Thorup-Klim og Vust	1821	96	2429	11	102
4. Tømmerby-Lild og Øsløs-Vesløs-Arup	3177	231	3087	25	210
5. Hunstrup-Østerild og Hjørdemaal	1528	144	3081	7	62
6. Hillerslev-Kaastrup og Sennels	2249	168	3046	17	141
7. Nors-Tved	1446	195	3259	17	206
8. Hanstholm	1790	371	4967	35	344
9. V.-Ø. Vandet	1177	179	1965	12	183
10. Thisted Landsogn, Skinnerup og Tilsted ..	3264	184	2810	21	238
11. Sjørring-Thorsted og Vang	2207	189	2706	29	280
12. Hundborg-Jannerup	2058	138	2795	32	376
13. Haring-Stagstrup og Skjoldborg-Kallerup.	2331	173	2732	26	250
14. Snedsted	2040	342	3434	38	307
15. Nørhaa	636	103	1385	7	63
16. Skyum-Hørdum og Sønderhaa-Hørsted ...	2414	310	3881	24	224
17. Hassing-Villerslev og Visby-Heltborg	1642	113	2543	12	94
18. Bedsted-Grurup	1909	166	4045	25	290
19. Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg	787	71	1024	6	52
20. Hurup	2530	221	4425	20	168
21. Boddum-Ydby og Helligsø-Gettrup	2200	171	3211	13	134
22. Vestervig-Agger	2624	107	4057	21	193
23. Hvidbjerg-Lyngs og Søndbjerg-Odby	3548	409	7129	18	90
24. Jegindø	690	171	1296	7	68
II A tilsammen	49536	4551	79410	461	4477
<i>B. Morsø lægekreds</i>					
1. Tødsø-Erslev	1496	117	2097	15	155
2. Sejerslev-Ejerslev-Jordsby	1621	364	5908	15	139
3. Alsted-Bjergby, Flade-Sdr. Draaby, Gal- trup-Ø. Jølby, Dragstrup-Skallerup og Sol- bjerg-Sundby	4578	¹⁾ 257 ²⁾ 174	4169 3568	24 17	134 123
4. Karby-Hvidbjerg-Redsted	2460	¹⁾ 185 ²⁾ 187	4495 2769	14 10	142 103
5. Ø.-V. Assels og Ljørslev-Ørding	2216	474	4953	25	262
6. Tæbring-Outrup-Rakkeby og Frøslev- Møllerup	1842	133	2410	11	104
7. Lødderup-Elsø og Vejerslev-Blidstrup	2532	207	3192	16	91
II B tilsammen	16745	2098	33561	147	1253
Købstæder tilsammen	17841	1405	32008	75	826
Landkommuner tilsammen	66291	6649	113011	608	5730
<i>Ialt</i>	84132	8054	145019	683	6556

Købstæderne indførte kommunale ordninger administreret af socialudvalget. I Thisted findes 3 hjemmesygeplejersker og 2 afløsere samt tillige en sygeplejerske, som tilser barselpatienterne i deres hjem. – I Nykøbing er der 3 sygeplejersker og 2 afløsere. De tilser også barselpatienterne, således som også samtlige sygeplejersker i landkommunerne gør det.

46 af amtets 51 landkommuner har indført en for alle vederlagsfri ordning, der administreres af sognerådet. I de øvrige kommuner varetages administrationen af den stedlige sygeplejeforening. Nogle af kommunerne har slået sig sammen, således at der ialt findes 31 distrikter med 32 sygeplejersker. Disse er alle autoriserede sygeplejersker, og det samme gælder for deres afløsere med undtagelse af to sygeplejersker, hvor Sundhedsstyrelsen har dispenseret fra reglen. I enkelte, små distrikter har sygeplejerskerne fungeret som afløsere for hinanden, men i de øvrige har man en anden sygeplejerske til afløsning i ferier og på fridage. Sygeplejerskerne og deres afløsere har alle gennemgået den årlige undersøgelse på tuberkulosestationen med tilfredsstillende resultat.

I omstående skema bringes en oversigt over hjemmesygeplejerskernes virksomhed. Kommunegrænser og tradition har som venteligt givet visse skævheder i arbejdets omfang.

For Morsø lægekreds' vedkommende har kredslægen fundet, at antallet af besøg pr. patient varierer fra 10 til 40 besøg årligt. For de ældres vedkommende, aldersgruppen over 65 år, som har et stort behov for sygeplejerskens besøg, varierer de fra 14 til 53 besøg årligt pr. patient. Tendensen er dog gået i retning af nok så stor ensartethed, hvilket også hænger sammen med udbygningen af alderdoms- og plejehjem i landkommunerne.

I Thisted lægekreds ansatte Tømmerby-Lild og Øsløs-Vesløs-Arup kommuner en hjemmesygeplejerske i fællesskab, og det samme gjorde Skyum-Hørdum og Sønderhaa-Hørsted kommuner. Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg kommune udtrådte af samarbejdet med Bedsted-Grurup kommune og engagerede hjemmesygeplejersken i Nørhaa kommune til at tage sig af arbejdet. Hun opnåede derved et arbejdsområde af passende størrelse. – Antallet af årlige besøg pr. hjemmesygeplejerske varierer fra ca. 2000 til ca. 5000. I Hvidbjerg-Lyngs og Søndbjerg-Odby kommuner, hvor besøgstallet er over 7000, har hjemmesygeplejersken assistance af en kollega det meste af tiden.

Husmoderafløsning

Husmoderafløsning benyttes meget i byerne. I Thisted ydede 15 husmoderafløsere hjælp i 265 tilfælde, og i Nykøbing ydede 11 hjælp i 237 tilfælde. I 38 af de 51 landkommuner er der indført husmoderafløsning.

Hjemmehjælp til pensionister

Ved en lovændring af 18. april 1958 blev der åbnet adgang for kommunerne til at indføre en hjemmehjælpsordning for folke- og invalidepensionister, afhængig af behovet og op til 6 timer ugentlig, fordelt på 2 eller 3 dage. I 1966 havde Thisted 29 og Nykøbing M. 24 hjemmehjælpersker igang. Hjemmehjælpsordninger var pr. 1. april 1966 indført i 11 og pr. 1. april 1967 i 20 sognekommuner. Der skal som bekendt indføres hjemmehjælp overalt inden 1. april 1968.

IV. Særlige foranstaltninger mod sygdomme

Tuberkulosestationernes virksomhed

omtales i særskilt afsnit side 37.

Vaccinationer

Koppevaccination udførtes af embedslægerne på 265 børn i byerne og 1267 børn på landet. De praktiserende læger koppevaccinerede 258 børn og revaccinerede 177 personer. 6 børn blev fritaget for koppevaccination. Af skolelægenes beretninger fremgår det, at 34 skolesøgende børn ikke er vaccineret mod koppe, d.v.s. under 3 ‰ af børnene.

Calmettevaccination udførtes af enkelte af de praktiserende læger (på 9 børn), af nogle af skolelægerne samt i betydeligt omfang af tuberkulosestationen (se side 43).

Difteri-, stivkrampe- og kighostevaccination foretages med blandingsvaccine af de praktiserende læger og som regel i forbindelse med helbredsundersøgelserne af småbørn under 7 år. I byerne, hvor de fleste børn kommer regelmæssigt til disse undersøgelser, er vaccinationen ret godt gennemført, men på landet kniber det en del. I Thisted og Nykøbing fandt skolelægerne, at kun 3 ‰ og på landet at 9 ‰ af børnene ikke havde fået gennemført denne vigtige vaccination.

Mod stivkrampe alene vaccinerede de praktiserende læger ligesom i fjor henved 400 personer.

Poliovaccination gives af lægerne i tilslutning til helbredsundersøgelserne af småbørn. Skolelægerne fandt, at 5,7 ‰ af skolebørnene ikke havde fået alle 4 indsprøjtninger mod polio, og påmindede forældrene om betydningen af at få det gjort. Ved den offentlige poliovaccination (med dråber på sukker) vaccineredes i marts 43027 personer med Sabinvaccine, type III, og i maj 43629 personer med Sabinvaccine, type I-II-III. Tilslutningen var stor, idet godt 90 ‰ af de pågældende aldersklasser fra 5 måneder til 40 år gav møde.

Vaccination mod andre sygdomme (tyfus, paratyfus, pest, kolera m.v.) er foretaget i en del tilfælde på folk, der skulle rejse udenlands.

Karantæneforanstaltninger

Karantænekommissionerne har ikke været i funktion i 1966.

Rottebekæmpelse

foretages systematisk i byerne og med vekslende interesse og held i landkommunerne, hvor særlig den bygningsmæssige rottesikring af landejendomme er vanskelig og ofte forsømmes.

Desinfektion

for offentlig regning fandt ikke sted i 1966.

V. Forebyggende helbreds kontrol o.lign.

Omsorg for svangre og fødende

Under *mødrehjælpsinstitutionen* for Aalborg, Hjørring og Thisted amter oprettedes i 1957 et filialkontor i Thisted. Institutionens formål er at give gravide kvinder og mødre og familier med små børn personlig, social og juridisk bistand, råd og vejledning, derunder om den hjælp af økonomisk og lægelig art, der under svangerskabet og efter fødslen står til rådighed for dem selv eller til hjælp ved forsørgelsen af barnet.

I april 1965–1. april 1966 udgjorde det samlede antal henvendelser til filialkontoret 950.

Mødrehjælpsinstitutionen medvirker i overensstemmelse med lov af 23. juni 1956 om foranstaltninger i anledning af svangerskab m.v. til undersøgelse og afgørelse af, om betingelserne for svangerskabsafbrydelse foreligger.

Læger og jordemødre har i henhold til lov af 8. juni 1966 om svangerskabs-hygienje pligt til omgående at henvise patienter, der som grundlag for ønske om svangerskabsafbrydelse anfører personlige, sociale eller økonomiske vanskeligheder, til mødrehjælpen.

78 kvinder henvendte sig med ønske om svangerskabsafbrydelse. Hos 36 % af disse kvinder fandt samrådet indikation herfor. Man har over for de kvinder, der har fået afslag på deres ønske eller selv har frafaldet ønsket om svangerskabsafbrydelse, søgt at sætte ind med økonomisk og personlig hjælp.

Lovgivningen om vederlagsfri svangerskabsundersøgelse og om adgang til mælkehjælp udnyttes i byerne i meget stor udstrækning. På landet er tilslutningen noget mindre.

Fødehjem og fødeklিনikker findes ikke, men i amtets 4 »små sygehuse« foregår en del fødsler, fortrinsvis normalt forløbende. I Nykøbing sygehus og på centralsygehuset i Thisted modtages fødende såvel med komplikationer som til normal fødsel.

Antallet af fødsler i sygehusene er jævnt stigende og fordoblet i løbet af de sidste 6 år. I år fødtes 645 børn i sygehusene = 44,1 % af samtlige fødsler (1965: 38,5 %, 1964: 32,7 %, 1963: 30 %, 1962: 27 %, 1961: 22,8 %, 1960: 22,3 %, 1955: 17,2 %, 1952: 15%).

Om fødslernes fordeling inden for amtets sygehuse fremgår følgende tal af sygehusenes skematiske årsberetninger fra 1. april 1964–31. marts 1965 (1965) og fra 1. april 1965–31. marts 1966 (1966). Antallet af fødsler med komplikationer og antallet af aborter er ligeledes anført.

	normale fødsler		fødsler med komplikationer		aborter		antal indlagte patienter ialt	
	1966	1965	1966	1965	1966	1965	1966	1965
Thisted, kir. afd.	226	121	48	44	97	88	2986	2786
Nykøbing M., kir. afd. ...	127	112	44	32	58	77	1380	1529
Fjerritslev	31	42	2	1	0	0	304	341
Koldby	31	25	3	9	7	10	339	395
Vestervig	33	40	13	13	20	14	454	551
Hvidbjerg	23	17	7	14	5	5	222	101

Tabel 6 Uddrag af jordemødrenes fødselsprotokoller

	1966	1965	1964	1963	1962
Antal fødende kvinder	1451	1387	1392	1477	1426
– fødte børn	1469	1405	1411	1498	1438
heraf { på sygehus eller klinik	645	542	462	449	389
{ født uden for ægteskab	84	62	59	72	60
Fødselsvægt under 2500 gr.	81	73	71	64	72
Uregelmæssigheder ved fødsler, ialt	26	17	8	21	21
Fødsler fuldendt ved naturen	1397	1330	1345	1428	1364
– – – tang	15	20	21	16	22
– – – fremtrækning og vending ...	17	19	13	7	17
– – – kejsersnit	40	36	32	47	32
– – – skarpe instrumenter	0	0	0	0	0
Antal kvinder, der har fået bedøvelse	1313	1230	1278	1338	1301
– – – – – pituitrin eller lign. ...	171	164	235	251	245

Tabel 10 Sundhedsplejerskernes virksomhed

	Spædbørnsarbejde				Skolebørnsarbejde	Undervisning			
	Antal fødselsanm. modtaget	Hjem, der straks har nægtet modtagelse	Under tilsyn 31/12 1966	Samlet antal besøg		Børneplejekurser afholdt		Andre af shpl. afh. kurser	
						k.	t.	k.	t.
Thisted	205	0	195	3278	+				
Nykøbing M.	136	2	135	2016					
Tilsammen 1966	341	2	330	5294	+				
Tilsammen 1965	332	1	300	5019	+			1	9

Sundhedsplejerskeordningen

omfatter købstæderne Nykøbing M. og Thisted med Thisted landsogn hertil knyttet. Der er ingen børneplejestationer og ingen sundhedsplejersker på landet.

Sundhedsplejerskernes virksomhed, som belyses i tabel 10, er meget påskønnet af mødrene og af sundhedsvæsenet.

Omsorg for mindre børn

Tilslutningen til de profylaktiske undersøgelser af børn i alderen 0-7 år er god i byerne, men noget mindre på landet. Afstanden til lægen er en hindring, og mangelen af sundhedsplejersker spiller sikkert også ind.

Aas Børnehjem har plads til 36 børn i alderen 2-14 år og var omtrent fuldt belagt. Det drejer sig i stigende grad om ret store børn med adfærdsvanskeligheder på grund af hjemlige forhold. I de fleste tilfælde enes forældre og børneværn om at lade barnet komme hjemmefra en tid.

Ved mindre tilbygninger og moderniseringer holdes børnehjemmet på højde med tidens udvikling. Der er udarbejdet skitseforslag til en større nybygning med 6 enkeltværelser til de større elever, en skolestue, som også kan benyttes til samlingsal, samt 3 små lejligheder til personalet.

Søndbjerg Børnehjem har plads til 36 børn i alderen 2-14 år. Gennemsnitsbelægning: 34,5.

Dronning Louises Børnehave i Thisted opførtes i 1955 med plads til 60 børn. Trods betydelig overbelægning er der til stadighed en lang venteliste. – Røde Kors påbegyndte opførelse af en børnehave med plads til 40 børn.

Nykøbing M. Børnehave oprettedes i 1945 med plads til 50 børn. Den er til stadighed fuldt belagt. – Børnehaverne i Thisted og Nykøbing M. er statsunderstøttede.

I Nykøbing oprettedes desuden i 1964 en privat, ikke statsunderstøttet børnehave med plads til 20 børn, hvoraf de fleste kun tilbringer den halve dag i børnehaven. – Dermed er behovet for børnehaver i Nykøbing ikke dækket.

I *Hurup* fik Røde Kors godkendt et børnehaveprojekt med 40 pladser.

Omsorg for børn i skolealderen

Skolevæsenet i Thisted

Skolelæge, fru Else Kjær beretning for skoleåret 1965–1966 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13.

Skoletandpleje indførtes i 1940 og blev foretaget af byens tandlæger efter forældrenes valg. Denne ordning er nu afløst af kommunal skoletandpleje, idet man har indrettet en skoletandklinik i den nedlagte skoleinspektørbolig, hvor skoletandlæge fru Andersen påbegyndte sin virksomhed i 1965.

Specialundervisning påbegyndtes i 1942 for svagtbegavede og i 1946 for læse-retarderede børn. Lærer K. Bak-Jensen ansattes i 1965 som skolepsykolog.

Skoleidrætten foregår på Stadion under udmærkede forhold. I sommermånederne drives skolebadning på det kommunale søbad. Om vinteren får børnene brusebad efter gymnastiktimerne, men der gives ikke regelmæssige renselsbade, idet man mangler lokaliteter hertil. På Vestre Skole opførtes i 1965 en tredje stærkt tiltrængt gymnastiksal.

Åndssvageforsorgens nye skole, Østermølleskolen, i Thisted toges i brug i årets løb (og indviedes den 25. maj 1967). Den er en af de 33 »grønne skoler«, der som montagebyggeri opføres landet over i disse år. Man har herved på en hensigtsmæssig, menneskevenlig og smuk måde løst landsdelens behov for pædagogisk vejledning af evnesvage børn. Skolelæge: Fru Else Kjær.

Uddrag af skolelægeindberetninger for skoleåret 1965-66

Tabel 13

	Antal elever i sk. med fast lægebesøg mindst een gang om ugen <i>Købstæderne</i>			Antal elever i sk. uden fast lægebesøg <i>Landkommunerne</i>			Antal elever ialt		
	1. kls.	7. kls.	smtd. kls.	1. kls.	7. kls.	smtd. kls.	1. kls.	7. kls.	smtd. kls.
1. Antal undersøgte elever	234	294	3594	1151	1450	9978	1385	1744	13572
5. Antal ikke koppevaccinerede	1	3	16	3	1	18	4	4	34
6. - - difterivacc. 3. gang	8	9	113	102	107	920	110	116	1033
7. - - poliovacc. 4. gang	9	6	97	102	90	675	111	96	772
8. a) Antal tub. pos. efter tub. infektion	2	6	35	10	7	67	12	13	102
b) - - calmettevacc. før skoleg. begyndelse	40	65	985	56	71	551	96	136	1536
c) - - calmettevacc. efter skoleg. begyndelse	173	218	2456	959	1157	7725	1132	1375	10181
heraf i indeværende skoleår	173		201	954	24	988	1127	24	1189
9. a) Antal spontane invertorer, nyerkendt									
b) - - elever med baciludskill, nyerkendt..									
Antal elever med:									
10. Adipositas (efter klinisk skøn) ialt	2	7	82	32	55	415	34	62	497
11. Hjerterelidser (klinisk sikre) ialt	3		14		2	19	3	2	33
12. Asthma nyerkendt	1		3	2		2	3		5
Ialt	2		16	5	5	32	7	5	48
13. Epilepsi og epilept. ækvivalenter.. ialt	2		9	3	2	22	5	2	31
14. Pareser efter polio nyerkendt									
Ialt			4		1	8		1	12
16. Udtalte taleforsyrrelser som indicerer særlig foranstaltning ialt	3	1	31	12	7	52	15	8	83
21. Diabetes nyerkendt				1		1	1		1
Ialt	1	1	4	1	3	14	2	4	18

Skolevæsenet i Nykøbing M.

Skolelæge Poul Vogensens beretning for skoleåret 1965/66 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13. Han har i forbindelse med en kvindelig læge givet seksualundervisning. Dr. Vogensen har gennem årene tilskyndet børnene til god mundhygiejne og til at få behandlet caries i tænderne. Han oplyser, at blandt 1464 elever i skoleåret 1958/59 havde 531 caries i de blivende tænder. I skoleåret 1965/66 fandtes caries hos 197 af de undersøgte 1571 elever, og mange mødte med velbehandlede tænder.

Skolevæsenet har lokaler beregnet til skoletandklinik, men en skoletandlæge er endnu ikke ansat.

Specialundervisning påbegyndtes i 1954 og forestås af en skolepsykolog, der tillige virker i landsbyskolerne på Mors. Den i 1957 påbegyndte tunghøre- og taleundervisning omfatter nu 2 høreklasser og 2 taleklasser som center for elever fra Salling, Mors og andre dele af Thisted Amt. Undervisning af svagtseende og bevægelseshæmmede påtænkes efter behov.

Skolevæsenet i landkommunerne

Ifølge amtsskolekonsulentens beretning var der i amtets landkommuner ved årets udgang 9696 skolesøgende børn, hvoraf 1470 elever over den undervisningspligtige alder.

Der fandtes 12 købstadsordnede skoler, heraf 8 med realafd., og 54 landbyordnede skoler, hvoraf 3 har realafdeling. Spredt i landsdelen findes 7 friskoler.

Skolestrukturen i landkommunerne ændres stadig betydeligt ved nedlæggelse af små skoler og opførelse af større, årgangsdelte skoler, hvoraf 17 har 8. og 10 har 9. klasse. Man er nu nået så vidt, at $\frac{2}{3}$ af eleverne fortsætter skolegangen ud over den undervisningspligtige alder. Heraf går den ene halvdel over i 8. klasse og den anden halvdel i 1. realklasse.

Lærermangelen, som i årevis har ligget over 20 %, er nu bedret så meget, at kun 6,7 % af stillingerne var vakante. Dette til trods for, at antallet af normerede lærerstillinger siden 1958 er steget fra 304 til 521.

Skolebyggeriet fortsattes ved, at 1. etape af en købstadsordnet skole opførtes i Hanstholm og 1. etape af en betydelig udvidelse i Fjerritslev. I Hurup blev 2. afsnit af den nye skole færdig, og man er i gang med 3. afsnit. Tilbygning af lokaler for 8. og 9. klasser påbegyndtes ved skolerne i Vesløs, Bedsted, Hvidbjerg og Sjørring. I Boddum indviedes en ny skole, som skal rumme de første fem årgange i tre klasser.

Der er skolelæger ved alle skolerne. Som det fremgår af tabel 13, undersøgte i skoleåret 1965–1966 ca. titusind elever i landkommunerne. 67 af disse var tuberkulinpositive efter gennemgået tuberkuløs infektion. Alle tuberkulinpositive børn i 1. klasserne og afgangsklasserne røntgenfotograferedes i røntgenvognen, og skolernes lærere og øvrige personale skal være under årlig tuberkulosekontrol. Skolelægernes arbejde gennemførtes iøvrigt efter de sædvanlige retningslinier. Det påvistes, at 9 % af børnene ikke var vaccineret mod difteri og stivkrampe; skolelægernes henstilling til børnenes forældre om at sørge for, at denne vigtige sygdomsforebyggende foranstaltning gennemføres, bliver som regel fulgt.

Skolelægerne peger stadig på, hvor dårligt børnenes tænder gennemgående passes. Skolelæge Friis-Rasmussen oplyser, at af 2100 skolebørn i landkommunerne på Mors var der over 400, som kun af og til børstede tænder og 900 børn, som aldrig havde været hos tandlæge. 6 elever i 14-16 års alderen havde fuld protese i overmund og 1 elev både over- og undermundsprotese. Der er mange grunde til denne misére, og der er brug for alle gode kræfter: Arbejdskraft, pengemidler og en voksende interesse for at forebygge og bekæmpe folkesygdommen caries i tænderne.

I 1955 påbegyndtes *specialundervisning* af elever, som på grund af svag begavelse, ordblindhed eller dårligt syn og dårlig hørelse ikke kan følge den almindelige undervisning. Fra august 1965 ansattes skolepsykolog K. Haure Petersen som leder af specialundervisningen efter nogen tids vakance i embedet. Området udbygges gradvis, således at undervisningen kan omfatte alle former for handicappede, hvad enten det drejer sig om talehæmmede, tunghøre, svagtseende, bevægelseshæmmede, svagtbegavede, læse- og regneretardedede, karakterafvigende, tilpasningsvanskelige eller syge børn. Tunghøre- og taleklasserne i Nykøbing M. er foran omtalt.

Omsorg for børn og unge

Børneværnsudvalgene i Thisted og Nykøbing M. iværksatte i en del tilfælde forsorg uden for hjemmet (på børnehjem eller i familiepleje) og beskikkede i andre tilfælde en tilsynsværge i forebyggende øjemed. Man påbegyndte en familievejledning i medfør af den reviderede lov om børne- og ungdomsforsorg.

I sognekommunerne synes børneværnsudvalgenes virksomhed ikke at være ret stor, og familievejledningen har endnu knap nok fundet sin form.

For unge i alderen 14-18 år findes fritidsklubber i købstæderne og i godt halvdelen af sognekommunerne.

Til Børnerådgivningsklinikken i Aalborg, som ledes af børnepsykiateren, overlæge Bent Lange, og som dækker Aalborg, Hjørring og Thisted amter, henvises 7 børn fra Thisted Amt i beretningsåret 1966-67. Man arbejder stadig med en lang venteliste og er tillige hæmmet af mangel på børnepsykiatriske hospitalspladser og plads i børneforsorgens institutioner.

Omsorg for gamle og kronisk syge

Thisted alderdomshjem har plads til 62 personer. Til de dårligste patienter findes indrettet 3 sygestuer med ialt 6 sengepladser, og man er desuden nødt til at benytte 4 tosenkstuer til samme formål, idet henved halvdelen af beboerne har et stort behov for pleje.

Folkepensionistboliger findes med 24 lejligheder i en særskilt bygning samt 12 lejligheder i Andelsboligforeningens huse. I Krejbjergs Stiftelse bor 4 og i Håndværkerstiftelsen 10 personer.

I det under socialministeriet oprettede alderdomshjem for flygtninge i Dragsbæk ved Thisted er der plads til 80 personer.

Nykøbing M. alderdomshjem blev i 1964 udvidet med en tilbygning med 8 eneværelser og 2 dobbeltværelser til ægtepar, elevator samt lejlighed til bestyrelsen (diakon), således at man nu ialt disponerer over 84 pladser. Bygningens

gamle del trænger til modernisering af toiletforholdene, badeværelser og skylle-rum. Man har påbegyndt installation af håndvask på værelserne.

50 folke- og invalidepensionistlejligheder findes indrettet i nybygninger. I byen er der 7 private stiftelser med plads til ca. 75 personer.

Landkommunerne. I 28 af amtets 52 landkommuner findes alderdomshjem, hvoraf de fleste er opført eller udvidet og moderniseret efter krigen. I enkelte tilfælde har 2 eller 3 kommuner i fællesskab opført et alderdomshjem, således at dette spørgsmål er løst for 31 landkommuners vedkommende. Der arbejdes med planer i flere kommuner.

I Vestervig toges det nye kommunale alderdoms- og plejehjem, Sct. Thøgers Gård, i brug den 1. august. Hjemmet har plads til 42 beboere, som alle har egen forstue og toilet ved deres værelse, og det er i det hele taget tidssvarende indrettet og veludstyret. Det har vist sig, at $\frac{1}{3}$ af beboerne er så svagelige, at de har et betydeligt behov for pleje. Man har allerede haft gavn og glæde af den påbegyndte beskæftigelsesterapi.

En del kommuner – købstæderne og 20 sognekommuner – har indført *hjemme-hjælp* til pensionisterne, for at de kan blive i stand til at klare sig ude i samfundet så længe som muligt. For en del folke- og invalidepensionister ville det tillige være en gode, hvis kommunerne kunne medvirke til at få indrettet nogle små lejligheder med moderne bekvemmeligheder.

Spørgsmålet om opførelse af egentlige *plejehjem* for gamle og kronisk syge trænger sig mere og mere på. I den nedlagte skole i Bedsted indrettedes i 1962 Midtthy Plejehjem med plads til 30 pensionærer, og det blev straks fuldt belagt. Det samme gælder »Thisted Amts Plejehjem i Nykøbing Mors«, hvor man i det nedlagte sygehus har indrettet 41 pladser til folke- og invalidepensionister, som trænger til særlig pleje. Denne midlertidige institution bliver fra nytår 1967 afløst af et plejehjem på det nye sygehus' terræn med plads til 53 patienter. Under opførelse var tillige et plejehjem i Hundborg med 40 pladser. – Endvidere fortsattes planlægningen af plejehjem i Thisted og Fjerritslev. Når disse planer ad åre kan føres ud i livet, vil man i Thisted Amt råde over ca. 240 pladser til kronisk syge og gamle, som har et stort behov for pleje, d.v.s. knap 3 ‰ af befolkningen.

Amtsrådet og de to byråd har nedsat et fælles *amtsplejeudvalg* som rådgivende organ for kommunernes forsyrg for folke- og invalidepensionister.

Afvænningsforanstaltninger

Narkomani er forholdsvis sjælden i denne del af landet, og det er muligt at føre ret nøje kontrol med hvert tilfælde.

Da antabusbehandlingen af alkoholikere kom frem for en halv snes år siden, påbegyndtes dette arbejde af dertil nedsatte udvalg i Thisted og Nykøbing. I de senere år varetages behandlingen af alkoholikere som oftest af vedk. egen læge.

Erhvervshygiejne og arbejderbeskyttelse

Arbejdstilsynets sagkyndige har i nogle år taget sig af en hudlidelse, såkaldt »muslinge-eksem«, på hænder og arme hos de damer, som afskaller muslinger på Limfjordsøsters-Kompagniet i Nykøbing M. Da lidelsens hovedårsag antages

at være den stærke affedtning af huden under arbejdet, som foregår i lunkent klorvand, stilles der gummihandsker, Kerodex og beskyttende salve til arbejderens rådighed. Lidelsen har nu også vist sig udbredt hos de kvindelige arbejdere på Kompagniets nyoprettede fiskehermetik-fabrik i Gudnæsstrand.

VI. Offentlig hygiejne

Sundhedsvedtægter

Thisted. Sundhedsvedtægten er tidssvarende (1955). Kommissionen har i 7 møder behandlet 37 sager.

Nykøbing M. Sundhedsvedtægten er tidssvarende (1964). Kommissionen har i 8 møder behandlet 86 sager, heraf en del efterretningssager.

Landkommunerne. En ny sundhedsvedtægt for sognekommunerne i Thisted Amt, stadfæstet af Indenrigsministeriet den 25. januar, trådte i kraft den 1. april 1966. For de 8 kommuner, der indførte regulativ for mælkekontrol på produktionsstedet, tryktes sundhedsvedtægten i en udgave A, og for de øvrige i en udgave B. Bortset fra bestemmelserne om mælkekontrol er Sundhedsvedtægt A og B enslydende og a jour-ført bl.a. efter landsbyggeloven og de nyere bestemmelser om godkendelse af W.C.-afløb til sivebrønd m.v.

Sundhedskommissionernes virksomhed: Antallet og arten af de behandlede sager fremgår af tabellerne 11a og 11b. Af landkommunernes 51 sundhedskommissioner har 48 holdt møder eller på anden måde haft sager til behandling. 3

Tabel 11 a **Sundhedskommissionernes virksomhed i 1966**

	By- kommu- ner	Landkommuner	
		m. bymæssig bebyggelse m. over 2000 indbyggere	øvrige
1. Antal kommuner ialt	2	1	50
2. - kommuner uden sundhedsvedtægt			
3. - sundhedskomm., som har holdt møder	2		41
4. - sundhedskomm., som ikke har holdt møder, men behandlet sager		1	6
5. - aktive sundhedskommissioner (3 + 4)	2	1	47
6. - møder ialt	15		99
7. - behandlede sager ialt	123	3	307
8. - sundhedskommissioner, i hvis møder embeds- lægen har deltaget	2		18
9. - møder, hvortil embedslægen har været ind- varslet	15		28
10. - sundhedsvedtægter stadfæstet før 1934			
11. - - - 1934-47			
12. - - - 1948 ell. senere	2	1	50
13. - kommuner, som ikke har indsendt beretning ...			

sundhedskommissioner viste således ikke livstegn i årets løb. Som helhed er kommissionernes virksomhed øget meget de senere år, specielt vedrørende levnedsmiddelkontrol, dagrenovation og de aktuelle spørgsmål om vandforsyning og spildevandsafløb i forbindelse med sommerhusbyggeriet. På Mors har politimesteren og kreds-lægen udfoldet en betydelig aktivitet ved at bistå sundhedskommissionerne vedrørende sagernes reelle og formelle behandling.

Ved det årlige fællesmøde for sundhedskommissionerne i Thisted Amt – det 20. i rækken – fortalte veterinærinspektør K. Leth Jørgensen, Århus, om den nye lov om mælkekontrol. Kommuneingeniør Aage Holm gjorde rede for dagrenovationsordningen og placering af minkfarme – på et særskilt areal – i Hænstholt kommune. Og formanden for sundhedskommissionen i Sejerslev-Ejerslev-Jordsby kommune, Jens Sørensen, indledte en drøftelse om udstykning af sommerhusområder og spildevandsproblemerne i forbindelse hermed. Mødet havde godt 100 deltagere og fik et livligt forløb.

Tabel 11 b Sager behandlet af sundhedskommissionerne i 1966

Antal behandlede sager ang.	Bykommuner		Landkommuner	
	Thisted	Nykøbing	m. bymæss. bebygg. over 2000 indbygg.	øvrige
Udryddelse-af skadedyr i beboelsesrum m. v.				
Føde- og plejehjem				
Skoler, børnehaver m. v.		1		
Vandforsyning		13		33
Afløb for spildevand	1	21		107
Levnedsmidler	8	17		16
Mælkekontrol	6	3		7
Stalde, husdyrhold, møddinger m. v.		4		9
Bagerier, brødudsalg og iskonditorier m. v.	1	4		9
Fisk, vildt, fjerkræ m. v.	3	1		5
Restaurationslokaler	1	7		3
Boliger	1	2		23
Soverum for lærlinge og medhjælpere				
Logihuse og svendehjem				
Sommerlejre (teltlejre), vandrehjem				
Beboelsesvogne o. l.				2
Svømmebassiner, badeanstalter og badestrande	1	1		1
Sundhedsfarlige virksomheder	2	4		4
W. C., latriner og pissoirer				1
Lossepladser		1		12
Renovationsudførelse		2	1	10
Pelsdyrfarme	2	2		51
Garager				
Barber- og frisørstuer				
Kirkegårde				
Andre forhold	11	6	2	14

Drikkevandsforsyning

Thisted vandværk har 13 borer af forskellig dybde (12-30 m). De månedlige bakteriologiske vandanalyser viste sig tilfredsstillende. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 400 liter (398). I 1937 var det 137 liter. Sagen om vandindvindingsret er endnu ikke afsluttet.

Nykøbing M. vandværk, som fik vandindvindingsret i 1952, har 18 ca. 30 m dybe borer. Vandet iltes ved regnstyrt og passerer et filter af kvartsmateriale. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 408 liter (369). De månedlige bakteriologiske vandanalyser var tilfredsstillende.

Landkommunerne. Der findes 117 vandværker, som i medfør med af sundhedsvedtægten kontrolleres bakteriologisk og kemisk ved årlige vandanalyser. De anvender alle grundvand, og de fleste kan bruge råvandet, som det er. En del vandværker må ilte og filtrere vandet.

Embedslægerne har siden 1953 systematisk støttet sundhedskommissionerne i at få den hygiejniske kontrol gennemført overalt, hvilket også vandværkerne selv har vist sig interesseret i. Ved de rutinemæssige årlige undersøgelser viser det sig, at ca. en trediedel af vandværkernes vand er mindre tilfredsstillende eller direkte uegnet som drikkevand, jfr. nedenstående oversigt. – Istandsættelse eller anlæg af nye borer kan hjælpe de små vandværker for en tid, men tendensen vil dog sikkert her i amtet som andetsteds gå i retning af rigtigt placerede vandværker til forsyning af store områder. Den tekniske udvikling med maskinel gravning af render til ledninger af plastik gør det økonomisk overkommeligt at etablere store vandværker, der vil betyde et væsentligt hygiejnisk fremskridt.

Ved landvæsenskommissionskendelser er der i årets løb tillagt Hundborg og Søndbjerg Strand vandværker vandindvindingsret.

Nye vandværker anlagdes i Skjoldborg og Tved samt for sommerhusområder på Thorup strand, Søndbjerg strand og Bøløre på Jegindø. På Klim bjerg anlagdes A/S Gøttrup-Klim Enges Vandværk til forsyning af nogle sommerhus-

Vandværker i Thisted amts landkommuner

Oversigt over vandanalyser i 1966

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal vandværker ialt	78	39	117
– – undersøgt	78	38	116
Antal vandværker med:			
Kimtal under 100	72	32	104
– mellem 100 og 1000	3	2	5
– over 1000	3	4	7
Coli-aerogenes	4	9	13
Escherichia coli	0	1	1

områder og et stort antal landbrugsejendomme, hvis brønde var udtørrede som følge af en nylig gennemført afvanding af arealer ved Limfjorden.

I Saarup, 3 km fra Hanstholm, udførtes boreriger for et kommunalt vandværk i Hanstholm. Byen har hidtil fået vand fra 4 ældre boreriger og brønde, som nedlægges, når det nye vandværk tages i brug i 1967.

I tilfælde, hvor de rutinemæssige årlige vandanalyser viste forhøjet kimal eller indeholdt coli, er nye vandprøver blevet udtaget. I ovenstående oversigt er den dårligste analyse anført. En del prøver synes forurenede ved dårlig prøvetageteknik, idet omprøver viste lave kimal.

Analysen og eftersyn af vandværker gav anledning til følgende bemærkninger:

Kollerup sydlige vandværks vand viste høje kimal. Efter en grundig istandsættelse viste en vandprøve tilfredsstillende resultat.

Odby vandværk blev forurenede ved tilløb af overfladevand fra en tilstoppet drænledning. Forholdet blev bragt i orden, og en senere vandprøve var tilfredsstillende.

Dragstrup vandværk har gennem årene haft vand af meget vekslende kvalitet. Dets boring ligger lige op ad et skel med mange store træer. I landvæsenkommissionen opnåede kredslægen ikke at få etableret det anbefalede indre fredningsbælte omkring boringen.

Lødderup vandværks vand indeholdt *Escherichia coli* I og høje kimal. Man påbød kogning af vandet. Sagen var ikke afsluttet ved årets udgang.

Nr. Vorupør: Den største af vandværkets to boreriger tilstoppedes af sand i juli måned, hvorved vandforsyningen til ca. 2000 fastboende og sommergæster svigtede. Da der hurtigt ville blive tale om sundhedsfarlige forhold, anmodede man CF-kolonne i Thisted om at etablere en nødvandforsyning ved at udlægge en 3 km lang rørledning fra Vorup sø. Vandet blev kloreret, og man påbød kogning af drikkevand i nogle dage, indtil en ny boring kunne sættes i drift.

Mejeriernes brugsvand

er ligeledes underkastet årlig laboratoriekontrol ifølge sundhedsvedtægten.

Mejerier i Thisted amts landkommuner

Oversigt over vandanalyser i 1966

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal mejerier ialt	26	9	35
– – undersøgt	26	9	35
Antal mejerier med:			
Kimal under 100	25	9	34
– mellem 100 og 1000	1	0	1
– over 1000	0	0	0
Coli-aerogenes	1	0	1
Escherichia coli	0	0	0

Morup Mølle Andelsmejeris vand indeholdt en del coli-aerogenes. En omprøve viste fuldt tilfredsstillende vand.

Brøndene i landkommunerne

er ofte forurenede af primitive afløb for husspildevand eller fra stalde og møddinger. Men forholdene forbedres, efterhånden som man får anlagt borer. På opfordring har embedslægerne ladet undersøge vandprøver fra en del brønde og borer ved skoler, lejrpladser, hoteller og hos private.

Kontrol med næringsmidler

Epidemisk sygelighed er ikke forekommet blandt personalet i virksomheder, der er beskæftiget med fremstilling og distribuering af levnedsmidler.

A. Kødkontrol

I Thisted og Nykøbing M. varetages kødkontrollen af andelsslagteriernes dyrlæger.

Stadsdyrlægerne i Thisted og Nykøbing M. foretager sammen med politiet mindst 4 årlige eftersyn af slagter- og viktualieforretninger, hvis indretning og renholdelse næsten overalt var tilfredsstillende. På Thisted Kommunes Levnedsmiddellaboratorium foretages bakteriologiske undersøgelser af forretningernes varer, f.eks. medisterpølse, hakket kød og fars. Stadsdyrlægen betegner resultaterne som jævne. Undersøgte prøver af salater viste et tilfredsstillende lavt kimtal i tre fjerdedel af prøverne. De fabriksfremstillede salater viste sig stort set at være af en bedre bakteriologisk kvalitet end de helt eller delvis håndværksmæssigt fremstillede.

Ifølge loven og bekendtgørelse af den 19. december 1964 om *dybfrosne levnedsmidler* pålagdes det sundhedskommissionerne at godkende salg af dybfrosne kødvarer m.v. i kolonialforretninger o.l. efter de derom fastsatte regler. I Thisted er godkendt 26 og i Nykøbing M. 8 forretninger til »fuldt dybfrostsortiment«, og henholdsvis 9 og 10 forretninger til forhandling af »begrænset dybfrostsortiment«. De kødkontrollerende dyrlæger foretager nogle gange årligt eftersyn af forretningerne og dybfrostkonservatorerne og har i årets løb fundet en hel del fejl og overtrædelser af de gældende regler, såsom for høj temperatur, manglende eller defekt termometer, manglende alarmordning i og utilstrækkelig afrimning af salgskonservatoren. I nogle tilfælde brugtes konservatoren ikke blot til opbevaring, men også til nedfrysning af kødvarer, hvilket er en ulovlig og risikabel fremgangsmåde i sundhedsmæssig henseende. En del varer måtte konfiskeres og destrueres på grund af optøning eller defekt emballage.

B. Mælkekontrol

Thisted og Nykøbing M.

Laboratorieundersøgelser af mejeriprodukter fra begge byer foretages efter overenskomst af Thisted Kommunes Levnedsmiddellaboratorium. Der må i begge byer kun forhandles varmebehandlet konsummælk.

Fra stadsdyrlægerne beretninger – jfr. de skematiske oplysninger i tabel 12a – kan anføres følgende:

Tabel 12 a

Mælkekontrol, byerne

	Thisted 1967	Nykøbing M.
Antal mejerier	2 <i>2</i>	2
– mælkeudsalg	14 <i>9</i>	20
– vogne	6 <i>6</i>	11
– børnemælksgårde	0 <i>0</i>	0
Dagligt salg i liter af:		
Varmebehandlet sødmælk	3552 <i>3508</i>	3634
Kærnemælk	553 <i>634</i>	445
Børnemælk	0 <i>0</i>	0
<i>Besætningskontrol:</i>		
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig <i>hvert kvartal</i>	1925 <i>2040</i>	846
– tilfælde af yverbetændelse	853 <i>358</i>	192
– – – bølidelser	5 <i>2</i>	6
– – – andre sygdomme	16 <i>12</i>	4
<i>Leverandørmælken: Se bilag</i>		
Reduktaseprøver under I kl. *) (pct. af udtagne prøver)	14	20
Pos. brucellaantistofreaktion (– – –)	0	0
– – – (– – unders. besætn.)		
<i>Handelsmælken:</i>		
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	7 <i>5</i>	0
lav – –	11 <i>10</i>	17
stassaniseret –		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	22 <i>15</i>	0
lav – –	28 <i>36</i>	4
stassaniseret –		
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	15 <i>4</i>	2
<i>Spiseis:</i>		
Over 100.000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		

*) I. klasse = affarvningstid mindst 4½ time

Stadsdyrlægen i Thisted bemærker, at leverandørmælken hygiejniske kvalitet ligesom året forud var rigtig god, og at en del begyndervanskeligheder ved anvendelse af gårdtanke og afhentning af mælken i tankbil synes overvundet. I handelsmælken og fløden fandtes alt for ofte colibakterier, – de bør slet ikke forekomme i den varmebehandlede sødmælk. Problemet kan, udtaler stadsdyrlægen, kun løses ved større renlighed på mejerierne.

Stadsdyrlægen i Nykøbing M. anfører, at den bakteriologiske kvalitet af konsummælkprodukterne må siges at være tilfredsstillende.

Også flaskerensningen er betydeligt bedre på mejerierne i Nykøbing M. end i Thisted, hvor 17 % af flaskerne måtte betegnes som dårligt rensset og 23 % som kun nogenlunde rensset. Mejeriernes vaskemaskiner er ved at være slidt op.

Landkommunerne

Af disse har *Hurup, Vestervig-Agger og Skyum-Hørdum kommuner* en mælkevedtægt i lighed med købstæderne, ifølge hvilken konsummælkbesætningerne dyrlægekontrolleres månedlig, og konsummælk og -fløde underkastes regelmæssig laboratoriekontrol. Resultaterne findes opført i tabel 12b.

For de *øvrige landkommuner* gælder sundhedsvedtægtens almindelige bestemmelser i afsnittet om mælkekontrol, paragraf 35-48. I medfør heraf er der siden 1956 gennemført månedlig laboratoriekontrol med samtlige mejeriers konsum-

Tabel 12 b Mælkekontrol i 3 landkommuner

	Hurup	Vestervig- Agger	Skyum- Hørdum
Antal mejerier	1	1	1
– mælkeudsalg	3	1	2
– vogne	3	2	2
– børnemælksgårde	0	0	0
Dagligt salg i liter af:			
Varmebehandlet sødmælk	800	600	350
Kærnemælk	200	100	50
Børnemælk	0	0	0
<i>Besætningskontrol:</i>			
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig	130	105	42
– tilfælde af yverbetændelse	87	28	30
– – – bølridelser	14	3	3
– – – andre sygdomme	3	1	0
<i>Leverandørmælken:</i>			
Reduktaseprøver under I klasse (pct. af udtagne prøver)	0	5	0
Pos. brucellaantistofreaktion (– – –)	0	0	0
– – – (– – unders. besætn.)			
<i>Handelsmælken:</i>			
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	0	55	33
lav – –			
stassaniseret –			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	10	10	10
lav – –			
stassaniseret –			
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	0	0	0
<i>Spiseis:</i>			
Over 100.000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			

mælk og -fløde, hvoraf prøver indsendes til stadsdyrlægernes laboratorier i Thisted og Nykøbing M. Fra november 1964 undersøges også prøverne fra Mors på laboratoriet i Thisted. – Det har vist sig, at konsummælken og -flødens hygiejniske standard som helhed er bedret noget gennem årene, men at den for enkelte mejeriers vedkommende dog lader en del tilbage at ønske.

I medfør af den nye *lov om mælkekontrol*, der trådte i kraft den 1. oktober 1966, er alle mejerier, som efter den 1. oktober 1967 vil levere konsummælkprodukter, underkastet de ifølge loven udstedte regler for indretning og drift af mejeriernes konsummælkafdeling samt for dyrlægekontrol med de besætninger, som leverer mælk til konsum. Laboratoriekontrollen bliver samtidig gjort obligatorisk.

C. Diverse

I Thisted politikreds efterser landpolitiet regelmæssigt hotel- og restaurationskøkkener, slagter- og viktualiebutikker samt kolonialforretninger o.l., som handler med dybfrosne levnedsmidler.

Kontrol med østers. Vandet, som fra Klosterfjorden ved Nykøbing M. ledes ind i Limfjords-Østerskompagniets opbevaringsbassiner, klores ved tilsætning af luftformig klor i en koncentration på 3 milligram $\%$. Effekten i bassinvandet kontrolleres ved ugentlige bakteriologiske prøver udtaget af fiskerikontrollen efter regler foreskrevet af sundhedsstyrelsen. Fra virksomhedens hoveddepot i København undersøges prøver af østers bakteriologisk af Statens Seruminstitut. Kompagniets arbejdere undersøges af kredslægen i Nykøbing med henblik på smitsomme tarmsygdomme (tyfus, paratyfus m.v.), der ikke er forekommet i beretningsåret.

Bolighygiejne, gader, anlæg m. v.

Thisted. I de 27 år siden 1939 er der ialt opført ca. 1400 lejligheder i etageejendomme og villaer og nedlagt ca. 250 lejligheder. Da befolkningstilvæksten samtidig kun har været ca. 1000, betyder det en væsentlig forbedring af boligforholdene. I årene 1949–58 opførtes gennemsnitlig kun 26 lejligheder årligt, men i årene 1959–63 steg tallet til 80 lejligheder årligt, i 1964 til 131 og i 1965 til 145 lejligheder. I 1966 opførtes 41 beboelseshuse med 99 lejligheder, og der nedlagdes 45 lejligheder. Der er endnu nogen mangel på moderne lejligheder, og der findes stadig en mængde gamle huse med små, primitive og usunde lejligheder. Den kommunale husvildforsorg ophørte for nogle år siden.

Nykøbing M. Byggeriet har været af lidt mindre omfang, idet der i 1951–58 gennemsnitlig opførtes 41 lejligheder og i 1959–63 gennemsnitlig 65 lejligheder årligt. I 1964 var tallet 101 og i 1965 45 lejligheder. I 1966 opførtes 34 beboelseshuse med 44 lejligheder, og der nedlagdes 26 lejligheder. Der findes stadig mange dårlige og overbefolkede huse i den gamle del af byen og mange lejligheder uden entré, uden spisekammer og i det hele taget med yderst primitive køkkenforhold. Under kommunens boligforsorg var 66 familier med 50 voksne og 53 børn.

Begge byer har velindrettede offentlige legepladser.

For *landkommunernes* vedkommende kan man ikke tale om nogen egentlig boligmangel. Boligstandarden er yderst vekslende, idet der stadig findes mange gamle, dårligt byggede og fugtige beboelseshuse. Nedlæggelsen af landbrugs-ejendomme fører i disse år dog til, at en del dårlige huse ikke beboes mere eller omdannes til sommerboliger. Sommerhusbyggeriet var også i år ret livligt og medførte en betydelig administration for bygningsråd og sundhedskommissioner.

Idræt, friluftsliv og badning

Idrætsforeningerne i Thisted og Nykøbing disponerer over tidssvarende stadionanlæg.

Nykøbing M. kommunale badestrand, »Østerstrand«, er Limfjordens bedste badestrand og er veludstyret med kabiner, toiletter og affaldskasser. Badevandets bakteriologiske forhold har vist sig tilfredsstillende. Kommunen ejer endvidere et mindre strandareal på sydsiden af Refshammer og har her anlagt en mindre lejrplads. Byens største, som er privat ejet, ligger ved »Østerstrand« og er særdeles velindrettet. Et større »svømmestadion« for skoler og ungdomsforeninger er projekteret på »Østerstrand«.

Thisted kommunale søbad er velindrettet, men vandet forurenes ofte slemt fra kloakudløbene i havnen og øst for den, som ikke har rensningsanlæg, samt fra et hovedkloakudløb vest for byen. Dette modtager spildevandet fra byens vestlige del samt fra nabokommunerne Thisted landsogn og Tilsted og passerer et mekanisk rensningsanlæg.

Prøver af badevand ved søbadet viste vekslende grader af forurening ved vestlig og ved østlig vind. Der blev ikke udstedt badeforbud.

De kommunale myndigheders opmærksomhed er henledt på forureningen af badevand. Det synes dog endnu at have lange udsigter med at få rensset kloakvand fra byens centrale og østlige dele, idet der først må foretages betydelige omlægninger af kloaksystemet. Det kræver teknisk arbejdskraft – og penge. For det vestlige hovedkloakudløb bør der snarest blive tale om at udbygge det eksisterende mekaniske rensningsanlæg med et biologisk filter.

Fra stranden ved byens campingplads bades der også en del. Vandprøver viste forurening stammende fra byens kloakker ved vestlig vind. Under de sjældnere østlige vinde var badevand pænere.

Undersøgelserne af badevand ved Thisted udførtes af kommunens levnedsmiddellaboratorium, og resultaterne blev efter reglerne i »Sundhedsstyrelsens vejledning vedr. godkendelse og kontrol med offentlige Badeanlæg« klassificeret således: 20 prøver i klasse A: godkendt. 13 prøver i klasse B: godkendt med anmærkning og 7 prøver i klasse C: risiko for sundhedsfare. Særlig ved sydlige og sydvestlige vinde forurenes badevand i let til svær grad.

Ingen af byerne har en offentlig varmtvandsbadeanstalt.

Lejrpladser. Ved årets udgang fandtes 23 godkendte lejrpladser i Thisted Amt, hvoraf lejrpladserne ved Thisted, Nykøbing M., Sallingsund og Svinkløv var oppe på ca. 10.000 overnatninger i sommerens løb.

Ulemper forårsaget af lugt, røg, støv, støj o. l.

Vejmaterialefabrikken »Synopal«, som i 1961 opførtes i den østlige udkant af Thisted, gav atter i år anledning til klager fra bydelens beboere over nedfald af kalkstøv fra fabrikkens skorsten og sorteringsanlæg. Sundhedskommissionen fortsatte sit arbejde med sagen. Den finder – efter at have indhentet en bedømmelse fra en særligt sagkyndig – at der ikke er tale om nogen sundhedsfare for de omboende, men at den sanitære ulempe er meget betydelig.

Nogle af beboerne i villakvarteret ved Jysk Andels-Foderstofforretnings store virksomhed i Thisted har påny klaget over gener i form af støj, støv, og ubehagelig lugt fra virksomheden. Efter sundhedskommissionens skøn er der kun svag støj fra dens maskiner, men af og til nogen lugt og for de nærmest boende en ret generende støvplage, som man vil begrænse så meget som muligt.

Kloakering

Thisted. To af byens kloakker har udløb i havnen, hvor vandet på dage med stillestående vand eller svag sydøstlig vind er stærkt forurennet.

Nykøbing M. Byens største kloak, som modtager afløb fra to trediedele af byen, munder ud 1½ km nordøst for badestranden ved det såkaldte »Epidemihus« efter at have passeret et mekanisk rensningsanlæg. Byens øvrige kloakker er også forsynet med rensningsanlæg, som dog gennemgående er for småt dimensionerede og lidet effektive. Et mekanisk og biologisk rensningsanlæg for kloakkerne i den sydvestlige del af byen er under udførelse.

Landkommunerne. Under behandling af landvæsenskommission, afvandingskommission eller Statens Vandløbsudvalg var sager om kloak- og renseanlæg i Nr. Vorupør, Thisted landsogn, Tilsted, Østerild og Hanstholm. I Sejerslev og Tødsø har Hedeselskabet udarbejdet projekt til udvidelse og modernisering af bestående kloakanlæg, der begge vil blive forsynet med renseanlæg.

Afløbsforholdene for spildevand fra hotellerne og den betydelige sommerhusbebyggelse på Slettestrand indbragtes for landvæsensnævnet. Sagen er beklageligt nok stillet i bero foreløbig.

I Thisted Amt findes 27 kloakrensningsanlæg, hvoraf 3 med biologisk filter, som står under Landbrugsministeriets kontrol 2 gange årligt. Der udtages prøver af deres tilløb hver halve time en dag igennem, og embedslægerne fører tilsyn hermed og bemærker forureningsgraden af det modtagende vandløb. I nogle tilfælde viste det sig herved, at rensningsanlæggene ikke blev passet godt nok.

Dag- og natrenovation

Thisted. Natrenovation ophævedes for en del år siden, idet W. C.-installation blev obligatorisk.

Dagrenovation formales i et Dano-konverteringsanlæg. Skarnkasserne tømmes ugentlig, idet de ved kommunens foranstaltning køres til Dano-anlægget med låg på og her udskiftes med kasser, som er spulet rene.

Nykøbing M. Dagrenovationen tømmer i en lukket bil, hvori indholdet formales og køres til byens losseplads. Anvendelse af latrintønder blev forbudt, og natrenovationskørselen ophørte i 1958.

Mange *landkommuner* har i årets løb indført papirsække til dagrenovation. Men lossepladserne giver ofte problemer og især bortskaffelsen af nutidens uhyre mængder papir og anden emballage.

Den i Sydthy i 1964 indførte fælles renovationsordning for de bymæssige bebyggelser i Hurup, Vestervig-Agger, Bedsted-Grurup, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg og Boddum-Ydby kommuner har fungeret tilfredsstillende. Godt 1500 husstande i det udstrakte område betjenes af en Renobil, der kører den formalede dagrenovation til en fælles losseplads, medens kommunerne hver for sig har en industri-losseplads beregnet til grovere affald.

Destruktionsanstalter

Intet særligt.

Begravelsesvæsen

Intet særligt.

VII. Lovgivning vedrørende medicinalpersoner m. m.

Læger og andre medicinalpersoner

Intet at bemærke.

Apotekervæsen

Intet at bemærke.

Forhandling af svangerskabsforebyggende midler

Intet at bemærke.

Tabel 14

VIII. Embedslægerens virksomhed

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	1966 ialt	1965 ialt
A. Antal embedsmæssige eftersyn og møder m. m.				
Eftersyn af institutioner, virksomheder og alm. sundhedsmæssige forhold	77	96	173	180
Eftersyn i anl. af epidemiske sygdomme				
Sundhedskommissionsmøder	22	20	42	44
Landvæsenskommissionsmøder	10	4	14	16
Jordemoderkonferencer	1	1	2	2
Sundhedsplejerskekonferencer	1	12	13	13
Skolelægekonferencer	3		3	3
Andre møder og foredrag	50	5	55	40
B. Retslig virksomhed.				
1) Arrestlægevirksomhed:				
Antal arresthuse	1	1	2	2
– besøg ialt	60	15	75	80
– alm. lægeundersøg. af nyindsatte fanger	69	26	95	90
2) Anden retslig virksomhed:				
Antal lovmæssige (medicolegale) ligsyn	44	17	61	58
– lovmæssige (medicolegale) obduktioner..	4	3	7	2
– undersøgelser af personers sindstilstand	3	1	4	15
– andre retsmedicinske undersøgelser		4	4	5
– erklæringer om børns avlingstid	18	4	22	23

I tilslutning til ovenstående kan oplyses, at amtslægen sammen med den farmaceutiske visitator har eftersat samtlige apoteker og som helhed fundet forholdene tilfredsstillende.

I arresten i Thisted var 20 fanger under lægebehandling og i Nykøbing M. 9 fanger.

Ved de ifølge fængselsvæsenets cirkulære af 28. marts 1952 anordnede almindelige lægeundersøgelser af nyindsatte fanger påvistes ikke sygdomme, som måtte behandles på sygehus eller ved indlæggelse i statshospital.

De hygiejniske forhold er i begge arresthuse tilfredsstillende. Epidemiske sygdomme og kønssygdomme er ikke forekommet.

ÅRSBERETNING

FOR

THISTED AMTS TUBERKULOSESTATIONER

VED

GEORG BINDSLEV
overlæge, dr. med.

MOGENS HOLM
ass. overlæge

CENTRAL

Tuberkulosestationen, Centralsygehuset, Skive; telefon: Skive 1717, lokal 298.
Lægerne træffes på telefon Skive 1717, lokal 297.

NYKØBING MORS

Sygehuset; stationens telefon: Nykøbing 72 14 15.

Konsultation: hver fredag kl. 10-12,

1. og 3. torsdag i hver måned kl. 15-16½.

Desuden:

hver mandag kl. 17-18

for *attestsøgende o. l.*, samt

eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m.v.

Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Nykøbing 72 08 10 eller 72 14 15.

THISTED

Centralsygehuset; stationens telefon: Thisted 448.

Konsultation: hver mandag kl. 10½-12½,

hver onsdag kl. 15-16.

Desuden:

hver fredag kl. 16-17

for *attestsøgende o. l.*, samt

eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m.v.

Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Thisted 879 eller 448.

Tuberkulosestationerne er lukkede: søn- og helligdage
grundlovsdag efter kl. 12
juleaftensdag
mellem jul og nytår

Bestyrelsens formand: amtmænd *F. Martensen-Larsen*, Thisted.

Leder: overlæge, dr. med. *Georg Bindslev*.

Ass. overlæge: *Mogens Holm*.

Reservelæge: *Kirsten Heegaard*.

Regnskabsfører: kontorchef *Nissen*, amtskontoret, Thisted.

Sundhedsplejerske frk. *Sinne Hansen*, Thisted, telefon 879.

Sundhedsplejerske frk. *Anna Nielsen*, Nykøbing, telefon 72 08 10.

Stationsarbejdet omfatter Thisted amtslægekreds, herunder købstæderne Nykøbing Mors og Thisted, med et samlet indbyggerantal på 83054. Der holdes faste konsultationer i *Nykøbing, Vestervig, Thisted* og *Fjerritslev*.

	Nykøbing	Vestervig	Stationen i Thisted	Fjerritslev	Hele amtet
Samlet antal fastavterede lægekonsultationsdage	71	11	100	11	193

Det samlede antal konsultationer i 1966 var 21050.

Konsultationerne fordeler sig på de 4 distrikter og for hele amtet som vist i følgende tabeller.

Antal konsultationer

Tuberkulose- stationen i		1966	1965	1964	Års- gen- nemsnit 1959—63	Års- gen- nemsnit 1954—58	Års- gen- nemsnit 1949—53
Nykøbing	Land	1380	1560	1597	1660	1383	1312
	by	1355	1674	1519	1685	1075	1375
	rutineundersøgelse	3624	3527	3230	3120	2971	1833
	I alt:	6359	6741	6346	6465	5429	4520
Vestervig	Land	205	343	422	380	334	216
	rutineundersøgelse	105	417	450	374	241	51
	I alt:	310	760	872	754	576	267*
Thisted	Land	4231	3719	2479	3830	2375	3517
	by	3670	4280	4471	2767	1152	1659
	rutineundersøgelse	6276	6266	6560	6030	3893	3080
	I alt:	14177	14265	13510	12627	7420	8256
Fjerritslev	Land	143	125	185	201	198	85
	rutineundersøgelse	61	96	124	306	104	57
	I alt:	204	221	309	507	302	142*
Tilsammen Thisted amt	Land	5959	5747	4643	6071	4291	4890
	by	5025	5934	5990	4452	2227	3034
	rutineundersøgelse	10066	10306	10364	9830	7209	4934
	I alt:	21050	21987	21037	20353	13727	12858**

*) kun 1953, sep.-dec.

**) uden folkeundersøgelserne

I følgende oversigt indgår en og samme person kun én gang i kalenderårets løb.

Antal undersøgte personer

	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	1237	2591	3828
Mænd, 15 år eller over	2242	2507	4749
Kvinder, 15 år eller over	1551	1848	3399
Ialt:	5030	6946	11976

Foranledningen til undersøgelsen af de 8148 voxne

	by	land	ialt
Tidligere konstateret tub. sygdom.....	59	195	294
symptomer	449	632	1081
tuberkuløst milieu	144	214	358
obligatorisk undersøgelse (rutineunders.)	3029	3169	6198
andre forhold	112	145	257

I 1966 er der fundet 12 tilfælde af anmeldelsespligtig tuberkulose i åndedrætsorganerne, heraf 10 nye tilfælde og 2 recidiver.

	Nye tilfælde			Recidiver		
	by	land	ialt	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	0	0	0	0	0	0
Mænd, 15 år eller over	4	2	6	1	1	2
Kvinder, 15 år eller over	1	3	4	0	0	0
Ialt:	5	5	10	1	1	2

De 10 nye tilfælde var alle **lungetuberkulose**.

Fordeles de 10 nye aktive tilfælde af lungetuberkulose efter de forhold, der har givet anledning til undersøgelsen, fås følgende skema:

	1966	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Symptomer	6	3	6	4	11	5	6	4	13	5	11	6	7	17	18	11	20	25
tuberkuløst milieu	1	0	0	3	2	7	1	2	1	1	1	0	0	2	7	2	10	11
folkeundersøgelsen 1950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	25	—
folkeundersøgelsen 1953	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	5	2	—	—	—	—
anden rutineundersøgelse	2	1	0	2	0	0	2	1	0	1	0	0	2	1	1	1	1	1
anden tub. el. tidl. tub..	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	4
anden årsag	1	1	3	5	1	2	3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0

Tabellen viser, at langt de fleste nye tilfælde af lungetuberkulose er fundet ved undersøgelse af patienter, der er henvist på grund af symptomer; man må derfor fremdeles indskærpe nødvendigheden af undersøgelse, hvis der er selv de ringeste symptomer. Det gælder også for lungekræft, at de fleste tilfælde findes hos personer, der for en sikkerheds skyld er sendt til undersøgelse med ganske banale symptomer.

3 af de 10 nye tilfælde var konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.).

Patienter, der lider af *diabetes* eller *ulcus ventriculi* samt patienter under *steroidbehandling*, har en oversygelighed af tuberkulose, og ønskes derfor kontrolleret 2 gange om året.

Arligt fund af nye tilfælde af lungetuberkulose, 1949-66:

	1966	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
+ TB i expectorat ..	6	2	2	4	7	7	9	5	12	4	8	5	6	14	18	10	29	23
+ TB i ventrikelsk.v.	1	3	1	4	3	3	0	1	2	4	4	1	7	8	7	3	21	12
lukket aktiv lungetub.	3	0	6	7	4	6	4	1	1	1	0	0	2	0	1	5	10	6
Ialt:	10	5	9	15	14	16	13	7	15	9	12	6	15	22	26	18	60	41

I 1966 er desuden fundet 3 nye tilfælde (og 0 recidiv) af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne, alle konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.). Tilfældene er medregnet i efterfølgende oversigt.

Andre lidelser hos de undersøgte

1 adenitis axillæ	1 lymphomata hilarum
1 adenitis colli	1 microadenitis universalis
1 adipositas	1 morbus cordis
1 atelectasis pulmonis	1 morbus cordis congenitus
4 BCG-vaccinations-komplikation	3 neoplasma malignum pulmonis
5 BOECKs sarcoid	1 neoplasma pulmonis ?
1 bronchiectasia	1 pleuritis calcificata
2 bronchitis acuta	3 pleuritis exsudativa
6 bronchitis chronica	1 pleuritis interlobaris
2 bronchopneumonia	9 pleuritisrest
1 cardiospasmus	3 pleuropneumonia
1 collagenosis	1 pleuropneumoniae seqv.
8 diabetes mellitus	20 pneumonia
1 dilatatio oesophagi	49 pneumonirest
4 ectasia aortae	1 pneumothorax artificialis
4 ectasia cordis	2 pneumothorax spontaneus
4 emphysema pulmonum	1 polyarthrits chronica
2 empyematis pleurae seqv.	1 relaxatio diaphragmatis
1 erythema nodosum	1 skoliosis
3 fibrosis pulmonum	2 struma intrathoracalis
2 fractura costae	1 thoracotomiae seqv.
1 fracturae costae seqv.	1 tub. meningum
24 infiltratio pulmonis	22 tub. pulm. vetus
2 kyphoskoliosis	1 tub. urogenitalis
1 leucaemia lymphatica chronica	1 tumor mediastini
1 lupus vulgaris	

I de følgende 2 tabeller gives en oversigt over tuberkulosen i Thisted amt.

Tuberkuloseregister for Thisted amt

	Tub. pulm.	Anden tub.	Ialt
Patienter overført fra 1965	59	18	77
Tilgået tuberkuloseregistret i 1966 (incl. recidiver) ..	2	0	2
Patienter, hvis sygdom er konstateret i 1966	10	3	13
Patienter, som er tilflyttet i 1966	0	0	0
Patienter, som tidligere er registreret som tub. pulm., nu registreret som anden tuberkulose	0	0	0
Patienter, som tidligere er registreret som anden tu- berkulose, nu registreret som tub. pulm.	0	0	0
Ialt indgået i tuberkuloseregistret	71	21	92
Udgået af tuberkuloseregistret ved årets udgang:			
Helbredt	6	1	7
Fraflyttet	1	0	1
Døde af tuberkulose	1	0	1
Døde af anden årsag	4	3	7
Ialt udgået af tuberkuloseregistret	12	4	16
Overført til 1967	59	17	76

De 8 patienter (5 med tub. pulm. og 3 med extrapulmonal tuberkulose), som døde i 1966, havde stationerne forinden kendskab til. Dette i modsætning til de foregående år, hvor tuberkulosestationerne for flere patienters vedkommende først fik besked gennem dødsanmeldelsen, hvilket forhold må indskærpe nødvendigheden af henvisning til undersøgelse på tuberkulosestation, hvis der er selv de ringeste symptomer, der kan tyde på tuberkulose. Tidlig diagnose har også i høj grad betydning derved, at den muliggør hurtig og grundig under- søgelse af den syges milieu, hvorved atter nye tilfælde vil kunne findes.

Oversigt over tuberkulosepatienter i Thisted amt 31. december 1966

1. <i>Lungetuberkulose, + TB i 1966:</i>					
Expectorat + TB	Mænd	Kvinder	Drenge	Piger	Ialt
Expectorat + TB	5	4	0	0	9
Ventrikelskyllevand + TB	1	0	0	0	1
Tilsammen	6	4	0	0	10
2. <i>Lungetuberkulose, abacillær i 1966</i>					
.....	32	16	1	0	49
Lungetuberkulose ialt	38	20	1	0	59
3. <i>Anden tuberkulose:</i>					
Pleuritis serosa primaria	2	0	0	0	2
Andre tub. sygdomme	6	9	0	0	15
Tilsammen	8	9	0	0	17
Tuberkulosepatienter ialt	46	29	1	0	76

Det fremgår af tabellen, at tuberkulosestationerne i 1966 har fået forbindelse med 17 af de patienter, der i Thisted amt er lidende af extrapulmonal tuberkulose; det er omtrent samme antal som i det foregående år, men de 17 repræsenterer sandsynligvis ikke det virkeligt eksisterende antal. I denne forbindelse erindres de praktiserende læger og sygehuse om den pligt, de siden 1. januar 1951*) har til at anmelde ikke alene tilfælde af lungetuberkulose, men også alle andre tilfælde af tuberkulose, så snart de er konstateret, til amtets central-tuberkulosestation, Skive.

Følgende tabel viser en opgørelse pr. 100.000 indbyggere:

	1966	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Åbne tilf. af lunge-																		
tub. (exp. + TB).	11	4	8	10	13	18	19	15	27	20	32	20	29	40	50	51	62	58
Døde af lungetub.	1	2	4	0	4	1	0	0	1	2	1	2	3,5	8	3,5	13	7	19

De bacillære tilfælde i amtet er såvidt muligt alle typebestemte. Tuberkulosestationerne har kendskab til 8 patienter med *bovin* infektion, deraf 3 nykonstateret i 1966.

Af de 10 nye tilfælde af tuberkulose i åndedrætsorganerne i 1966 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 3 af de 10 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 7 husstande med i alt 28 medlemmer, hvoraf 28 er blevet undersøgt, d.v.s. 100 %.

Af de 3 nye tilfælde af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne i 1966 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 1 af de 3 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 2 husstande med i alt 4 medlemmer, hvoraf 4 er blevet undersøgt, d.v.s. 100 %.

*) Jfr. Sundhedsstyrelsens »Cirkulære til landets læger vedrørende anmeldelse af tuberkulose« af 19. december 1950. I cirkulæret bemærkes, at praktiserende læger, der stiller diagnosen tuberkulose, fritages for at udfylde anmeldelsesblanketten, såfremt patienten straks henvises til nærmere undersøgelse og behandling på tuberkulosestationen, specialafdeling eller hos speciallæge. — Fra 1. januar 1957 benyttes i stedet for den hidtil anvendte blanket et anmeldelseskort, formular 4202.

Oversigt over arbejdet på stationerne i 1966

Til sammenligning anføres tallene fra foregående år

	1966	1965	1964	Års- gennemsnit 1959—63	Års- gennemsnit 1954—58	Års- gennemsnit 1949—53
Røntgengennemlysninger	6039	6834	6783	6163	5679	6303
Skærbilledfotograferinger	10147	9518	8030	7749	4070	1555*)
Røntgenfotograferinger	742	557	584	547	754	1073
Tomograferinger	12	29	19	17	12	13
Expektoratundersøgelser	9	20	256	362	313	355
Ventrikelskyllevandsundersøgelser ...	26	43	44	96	199	157
BCG-vaccinationer	417	326	368	498	268 ***)	971**)
Gennemlysning pr. 10.000 indbyggere	727	818	810	728	658	728
Røntgenfoto pr. 10.000 indbyggere..	89	67	72	65	88	124

*) uden folkeundersøgelserne.

**) Desuden i samarbejde med skolelæge Westh og Statens Serum-institut vaccination af skolebørn.

***) Desuden i samarbejde med Statens Seruminstitut vaccination af en del skolebørn.

Det lave tal for expectoratusundersøgelser i de 2 sidste år skyldes at langt de fleste expectorater nu sendes direkte til Statens Seruminstitut til dyrkning, mens de tidligere sendtes via tuberkulose-diagnosestationen i Skive, og der blev talt. – Det samlede antal expectoratusundersøgelser er i virkeligheden væsentligt som de foregående år.

Med hensyn til BCG-vaccinationerne henstiller man til de praktiserende læger at foretage BCG-vaccination i tilslutning til »børneundersøgelserne«.

De henviste patienters læger har fået meddelelse om resultatet af alle undersøgelser, og følgende forholdsregler er blevet anbefalet:

25 patienter: indlæggelse på afd. L, Centralsygehuset, Skive.

3 patienter: indlæggelse på hospital

0 patienter: indlæggelse på børnesanatorium.

Sygeplejerskerne har foruden selve stationsarbejdet udført et betydeligt arbejde ude i amtet blandt tuberkuloseramte familier og i familier under observation for tuberkulose.

Der er aflagt 1211 hjemmebesøg, med 3155 konsultationer.

Til slut vil tuberkulosestationerne rette en tak til de praktiserende læger for godt samarbejde. Det er ikke mindst lægernes henvisning af patienter med de mindste mistænkelige symptomer, der giver os mulighed for at finde frem til tilfælde med begyndende lungetuberkulose.

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRÅD